

דיוקנו של איש הקוד הפתוח כאינדיבידואליסט

עידו אמין (founder@reshet.co.il)

עידו אמין הוא מומחה תוכן ועורך אתרי אינטרנט המיועדים לצרכנים. הוא מייסד הפורטל האלטרנטיבי "דפי רשת" (1995), מחבר הספר "מדריך דפי רשת לאינטרנט הישראלי" (1997), ומחלוצי האינטרנט בישראל. טורו, "דו"ח אמין", התפרסם במשך שנים ב"הארץ" וב"דה-מרקר". עידו אמין איננו עורך דין אלא בעל מקצוע בתחום הניו-מדיה. הוא ממליץ לקרוא את מאמרו כניתוח שמטרתו מתן חומר למחשבה, ולא כיעוץ משפטי.

סאם (בעל הדירה): מה זה היה הקטע הזה עם האקדח?
טאטל: (מהנדס חשמל עצמאי, דמות נמוכה בבגדים שחורים – תערובת של פורץ ואיש קומנדו. מגיש לסאם את הפאנל שפירק מהקיר ותוחב את ידו לתוך החלל שמאחוריו) אני צריך להיות זהיר. כבר טמנו לי פח בעבר. יש אנשים בשירותים המרכזיים שהיו שמחים לשים את ידם על הארי טאטל.

סאם: אתה אומר שזה לא חוקי?
טאטל: (עובד בזריזות מפתיעה בסבך הכבלים שמאחורי הפאנל) תראה, כן... ולא. באופן רשמי, רק לסוכני השירותים המרכזיים מותר לגעת בצנרת של החימום הביתי המרכזי. אבל עם כל התקנות והחוקים החדשים... חסר להם כוח אדם. אז הם נוטים להעלים עין ממני, כל עוד אני זהיר (מגיש לסאם פנס). לידיעתך, אם הם יוכלו אי פעם להוכיח שנגעתי בציוד שלהם... זה כבר ענין אחר. תזיז לרגע את הפנס למעלה, אם לא קשה לך!

מתוך הסרט "ברזיל", טרי גיליאם

תנועת הקוד הפתוח מייצרת תוכנות זולות יותר ויציבות יותר. יש לספר זאת לכל מי שרק אפשר כי זו נקודה חשובה. אני יודע שזה חשוב, בגלל שיש תאגיד

אחד שלאחרונה מזמין מחקרים שמוכיחים את ההיפך. הייתי יכול ליהנות מאוד מניתוח טענותיו של התאגיד הזה, אחת לאחת. אבל יש לי טיעון חזק בהרבה. במקום לעסוק בשיטות למיקסום רווחים, הייתי רוצה לדון בפעם הראשונה ששרתם "הבה נגילה" בגן הילדים.

תאגידים (Corporations) שולטים בנו דרך התוכנה שכביכול רכשנו מהם. למעשה, אומרים עורכי הדין שלהם שפועלים על פי החוקים שהתקבלו באופן דמוקרטי, אנו רק רכשנו רשיון שימוש ללא אחריות או הבטחה כלשהי. התוכנה כלל אינה שלנו (זה כתוב בכל רשיון תוכנה). כאשר התוכנה נמצאת במכונת שרכשנו, הופכת המכונת עצמה להיות קצת פחות לרכושנו שלנו, ובעלותנו עליה מותנית בביקור קבוע במוסכים שבהם מחשב של היצרן יכול לבדוק מה עשינו בה, ובמידת הצורך לבטל את האחריות. הרעיון הזה של שליטה טוטליטרית בחיי הפרט אינו מתבטא רק בתוכנה – הוא מתבטא בכל דבר שתאגיד יכול להניח עליו את ידו. למעשה, אם תאגיד היה יכול לגרום לכך שבמכירת צנצנת ריבה, איכשהו יאסר עלינו לאכול אותה על לחם שחור, הוא היה עושה זאת – כי תאגיד הוא חבר אנשים שהתאגד למטרה הזו בדיוק.

אבל אני מקדים את המאוחר – הדיון במהותו של תאגיד מגיעה רק בהמשך. אם כרגע ריבה היא דוגמה קיצונית מדי, מה בקשר למוסיקה? הרי כאשר אנו רוכשים דיסק, הוא נמכר בכפוף למערכת חוקים האוסרת עלינו לעשות בו כל דבר שהוא, חוץ מאשר לשמוע אותו בארבע אמות חדרנו, לבד. למשל, אם הגננת של ילדיכם תקנה שיר של וולט דיסני (הוא לא חיבר שירים, אבל הרבה שירים שייכים לחברה שעל שמו), תלמד לשיר אותו, ותלמד אותו לילדיכם – היא תעבור על החוק.

עבריינים מלידה, או דיוקנה של הגנת כעבריינית

השיר "הבה נגילה" לעומת זאת, הוא דוגמה לקוד פתוח. מילות השיר משתנות תדיר במשך הדורות¹, ולחנו מוגדר בספרי התווים כ"עממי". אם הניתם פעם משירת "הבה נגילה", שמרו על החוויה הזו. לילדיכם כבר לא יהיו שירים כאלה – כל שיר מעשרות השנים האחרונות שתקרא להם המורה בגן הילדים כפופה לחוקי התאגיד.

¹ הנה איך הפכו "עורו אחים" ל"מוכרחים" –

השמעת שירים אף היא כרוכה בתשלום. כל הזנחה של חובת התשלום עלולה לגרום קנסות גבוהים מאוד. בישראל, עלות הקנס מגיעה לעשרות אלפי שקלים להפרה בודדת של חוק זכויות היוצרים. גם הוידאו שילדיכם רואים בגן הילדים מיוצר על ידי תאגידים, האוסרים על ילדים לראות אותו בצוותא (גם על מבוגרים, אבל רציתי לסחוט כמה דמעות²). התאגידים מעלימים עין? רק בסרט "ברזיל". בישראל, התאגידים שולחים מדי פעם בלשים לאולמות חתונות, ומקליטים מבוגרים וילדים הרוקדים ושרים שירים שיש עליהם זכויות יוצרים – ואחר כך באים לבעלי האולם בדרישה לתשלום. שימו לב, לא מדובר כאן בפירטיות במובן של העתקת תקליטורים. התקליטורים כולם חוקיים ונרכשו כדין, אולם הדין אינו מקנה רשות לרוכש תקליטורים לנגנם בחתונה או בגן ילדים ללא תשלום נוסף, והפרת סעיף זה נחשבת במערכת החוקים שלנו חמורה מאשר גניבה או תקיפה. פגיעה בתאגיד היא, לפעמים, עבירה חמורה יותר מאשר עבירות שבין אדם לחברו.

הנה כי כן – הגננת של ילדיך היא, ככל הנראה, עבריינית, ולא סתם עבריינית כזו שתוקפת, גונבת, או מזניחה ילדים. היא עבריינית מן הסוג הנאלח ביותר, זה שמשמיע לילדים שירים עליזים של וולט דיסני ללא רשות. הנקודה שאני רוצה להעלות כאן איננה קשורה לחוקי זכויות היוצרים – אלא לכך שבכמה עשרות השנים האחרונות התרחשה בעולם המערבי קרימינליזציה זוחלת של כלל האוכלוסיה, חסרת תקדים בהתפתחות התרבות האנושית. ואני מדבר על אוכלוסיה של דרדקים, גננות ואורחים בחתונות. מה שהיה בעבר נורמטיבי וחביב, נהפך על ידי חוקי הקניין התאגידי לעברייני.

איך נוצר "הבה נגילה"? הוא נוצר, כנראה, בדרכים שהיום הן אסורות. מישהו שאל לחן ממישהו אחר, הוסיף לו מילים, ופצח בשיר. מישהו אחר תרגם או שיבש. כך נוצרו אגדות עם ושירי עם רבים. חדשות לא נוצרות עוד. אל תנסו את זה היום, ילדים. אל תנסו לשנות מילים של "עליזה בארץ הפלאות" של דיסני. של לואיס קרול – דווקא מותר, כי הוא חי עוד לפני תקופת התאגידים. וסביר שלואיס קרול, אלוף מסרסי השירים ומשבשי המילים, היה מתפלץ נוכח זכויות

² אני מרשה לעצמי להגזים בתיאור נסיבות ההפרה, משום שחוקי זכויות היוצרים אינם מכירים בנסיבות מקילות וגוזרים פיצוי מינימלי גבוה מאוד על כל הפרה והפרה של הזכויות, בלי להתחשב בנסיבות.

היוצרים של ימינו. עוד אמנ אשר, כך מספרים לנו, "לא היה יוצר לולא היו קיימים חוקי זכויות היוצרים".

היום שבו תמות המוסיקה, או דיוקנו של היוצר כמשקיע לטווח ארוך

העובדה שהתדרדרנו למצב בו ערכי התאגידים משתלטים על תרבותנו מפתיעה ביותר. עד לפני כמאתיים שנה, התנהלה היצירה בכללים הדומים לקוד הפתוח, יותר מאשר לרשיון שימוש בתוכנת וורד או לכללי רשיון לשימוש בשיר "ירושלים של זהב" של נעמי שמר (ושתי אלה אינן אלא דוגמאות, כמובן). הפרלמנט האיטלקי העתיק לא התכנס מעולם כדי להאריך את זכויותיו של ליאונרדו על המצאת ההליקופטר (ולכן איטליה לא מקבלת תמלוגים מחברת בואינג). זה פשוט לא היה חלק מן התפיסה התרבותית. במקום לומר "קוד פתוח" אפשר לומר "כמו שהיה נהוג לפני קום התאגידים". זה אפילו נשמע כמו התחלה של אגדת ילדים.

במדף הדיסקים העבריים יש שירים רבים בעלי "לחן עממי". איש אינו יודע אל נכון מי היוצר של שירים אלה, או בעצם, היוצרים – שכן מן הסתם היו יוצרים רבים. אפילו שמם, אבוי, נשתכח. שירי העם הם תוצאה מובהקת של התנהלות על פי קוד פתוח. בעולם התאגידים, לכל שיר יש בעלים, לכן לא יהיו יותר שירי עם או "לחן עממי", אלא כאלה שייצרו בפס ייצור תאגידי.

עכשיו בואו נביט לעתיד. במלחמה על תכני המוסיקה, התאגידים טוענים כי ללא זכויות היוצרים שלהם לא ייצרו עוד שירים. אני מסופק. אחרי הכל, את "הבה נגילה" יצרו גם ללא זכויות היוצרים הארוכות שסרטוני מיקי מאוס נהנים מהם. נוצר גוף מרשים של יצירה בינלאומית, בעולם המערבי וגם בשאר העולם. בטהובן לא דרש שבעים שנות זכויות לאחר מותו³ כדי להלחין את הסימפוניה התמישית. אבל בכל זאת, אומרים לנו כי בלי זכויות יוצרים, האמנים לא ירצו ליצור.

אלא מה? הקיים שלי נחלש משמעותית אם נביט סביבנו, ונחפש דוגמאות מן ההווה. פרחי המוסיקאים של ימינו, במקרים רבים, יעזבו את התחום אם ישתנו חוקי זכויות היוצרים. הם שואפים להצלחה כספית מסחררת, להיות מייקל ג'קסון או מדונה או גאנז-אנד-רוזס הבאים. יש שיטענו כי הם הולכים שבי

³ ראו מאמרו של פרופ' לסיג בספר זה.

בעקבות הגזר התאגידי, שכמעט תמיד אינו אלא מראית עין. מבחינה פסיכולוגית, הם חולמים להצליח בקומבינה, "לעשות מכה", להרוויח "משהו תמורת כלום", ולבסוף להיות בעלים של יותר מכוניות רולס-רויס ממה שהם יכולים לנהוג אי פעם. יש דוגמאות כמובן ליוצרים אותנטיים, אך הם מעטים מדי ושוליים מדי. רוב ארגוני האמנים מגבים כיום את עמדת התאגידים. לכן נוח לי יותר לדבר על תוכנה.

חופש כמו ב"בונים החופשיים"

סליחה אם זה סותר את הידע הכללי שלכם, אך חלק ניכר מהתכנותים בני זמננו, ובוודאי חלק ניכר מאריות עולם התכנות הקלאסי, אינם בעסק בשביל המכה. סטולמן שמאמרו נמצא בספר זה אינו אלא דוגמה קיצונית. אני מעדיף את הדוגמה של סטיבן וו'ניאק, שהמציא את מחשב ה"אפל". כשהחברה הצליחה להתרומם, מיד רצה לפרוש מתפקיד הבכיר שהובטח לו ולחזור להיות מתכנת ב"היולט-פקרד". רוב רבי-המתכנותים שפגשתי היו כמוהו: תנו להם פרנסה ועבודה מעניינת, רצוי במשהו שמביא תועלת, ומבחינתם הם ברקיע השביעי. הפרישה בעושר רב לחיי בטלה באיים טרופיים אינה מושכת אותם כלל ועיקר. הבינוניות נראית בעיניהם כחטא (כמו במאמרו של אורי עידן בספר זה).

תנועת "הקוד הפתוח" ותנועת "התוכנה החופשית" הם יוצרים שאינם מתרשמים במיוחד מעולם התאגידיים וערכיו. מה שבולט בקובץ המאמרים שבספר זה הוא מצד אחד הנאיביות הגורפת, ומצד שני – התחושה שמדובר פה בחברי גילדות מתקופת הרנסנס, "מייסטרים"⁴ הגאים בעבודתם, אוהבים אותה, וכל חפצם שיתנו להם לעבוד ולהעניק. בונים חופשיים אלה נקלעים לא אחת לצרות מול הרשויות, שכל חפצן להחזיר את ימי הביניים ולהיות הפיאודל הגדול או החשמן הגדול.

חשיבותה של תנועת הקוד הפתוח בכך שהיא מתארת דרך חליפית להתנהלות חברתית ואישית – דרך המאפשרת קיום מסחרי, אך לא על פי ערכי התאגידיים. זוהי, לעניות דעתי, פרשת המים המפרידה בין קוד פתוח וקוד סגור, וזו חשיבותה ההיסטורית.

⁴ גם הגדרות של כמה תפקידים בעולם התוכנה מזכירות לי מונחים של גילדות עתיקות: webmaster, postmaster וכדומה.

דיוקנו של התאגיד כמקרה פתולוגי

מילה על תאגידים. השמצתי אותם כהוגן עד עכשיו, ויש להבהיר: תאגידים אינם רעים משום שהם עושים כסף. אין כל דבר רע בלהרוויח כסף. בניגוד לכמה מכותבים אחרים בספר זה, אני אפילו לא נגד הקפיטליזם לכשעצמו. אבל, התאגידים רעים משום שהם מאפשרים מצב בו עשיית הכסף מנותקת מאחריות אישית.

"הקורפוריישן"⁵ (סרט דוקומנטרי שזוכה בשנה האחרונה לצפייה רבה במדינות שונות בעולם, ולכמה פרסים) בוחן את הפתולוגיה של תכונות התאגידים. בסרט מוצגת טבלה דיאגנוסטית של תכונות אופי. זוהי הטבלה המשמשת את ארגון הבריאות העולמי ואת DSM-IV, ספר אבחון סטנדרטי המשמש פסיכולוגים ופסיכיאטרים. מתברר, כי עקרונות הפעולה של התאגיד מקנים לו קווי אופי אנטי-חברתיים מובהקים. מדובר באורגניזם חברתי המרוכז בעצמו, חסר עכבות מוסריות, מפר ללא הרף חוקים ותקנות, אינו סובל מרגשי אשמה, אך לעיתים רבות מחקה כלפי חוץ התנהגויות של דאגה חברתית ואלטרואיזם.

ההגדרה החוקית המתארת התאגדות להקמת תאגיד, או חברה בע"מ, יכולה לתאר באותה מידה התאגדות עבריינית: מדובר בקבוצת אנשים שהתאגדו זמנית כשמטרתם מיקסום ההכנסה הכספית תוך מזעור האחריות האישית. קראו הגדרה זו שוב, הפכו בה והפכו בה. כמה מוזר: צמצום האחריות האישית היא הגדרתה של האישיות האנטי-חברתית. זו פרשת המים המבדילה חשיבה תאגידית מחשיבה אזרחית. הגברת האחריות האישית – לעיתים באופן שלטעמי הוא אובססיבי ומוגזם, כפי שאנו מוצאים בכמה מאמרים בספר זה – היא חוט העובר דרך כל משנת הקוד הפתוח.

מעניין שרובנו דווקא אוהבים תאגידים, ומעריצים את מנהיגיהם – למשל ביל גייטס, האיש שבנייד העדשים של DOS רכש את המונופול על שוק התוכנה העולמי. אגדת העם המספרת כיצד ביל גייטס הכניס סעיפים מיוחדים וערמומיים בהסכם שלו עם IBM מעוררת בכולנו הערצה – אנחנו אוהבים התנהגות ערמומית, מחוכמת, שבעזרתה ניתן לקבל משהו תמורת כלום. אנחנו פחות אוהבים את זה כשזה נעשה על חשבוננו – וכאשר הכלום הוא משהו שאנו נשארים איתו לאחר ששילמנו משהו, לעיתים הכל. למשל, כאשר אנו מתעוררים

<http://www.thecorporation.tv/>⁵

בוקר אחד ומגלים שתמורת נזיד עדשים כלשהו מכרנו לביל גייטס את העתיד הממוחשב של כדור הארץ – ושהוא הולך להתקין על המחשב שלנו מונה שיחייב אותנו על כל קליק. אך אם איננו מסוגלים לקבל על עצמנו עקרונות מוסריים, ואם אנו מקבלים את העקרונות של "אדם לאדם זאב", על מי נלין? מה עושים תאגידים? כסף. מעבר לכך כל מה שקרה להם, ולנו, התרחש כתוצאה לוואי לחוסר העכבות שלהם בדרך לשם. החור באוזון, מלחמות עולם, מדינת משטרה עולמית – כל זה לא היה בכוונה. מה לעשות? זה פשוט היה משהו שכל תאגיד היה עושה לקראת הדו"ח הרבעוני. גם המשבר בעולם התוכנה, שתנועת הקוד הפתוח היא תגובה אליו, הוא חוליה נוספת במצעד ההשתלטות של תאגידים על התרבות האנושית, כדי להרוויח ממנה גרוש.

הנה בדיחה של התקופה המודרנית⁶: "אם מיקרוסופט היתה מוכרת מכוניות, מה היינו מקבלים? הנה כך: מכוניות מודל 95 היו נמכרות רק בשנת 1996. המכונית שלך היתה נעצרת מדי פעם באמצע הנסיעה ואתה היית משלים עם זה. רק לאדם אחד מותר לנסוע במכונית שלך באותו זמן (חוץ מאשר אם יש לך מכונית מסוג (NT). אין נוריות אזהרה לחוסר בדלק, מים או שמן – רק נורית אחת שעליה כתוב "Unknown Error". השיפורים שיופיעו במכונית מדי פעם יהיו דלתות מגניבות ותיבת מהלכים נחמדה יותר. וכמובן, תהיה חייב להשתמש בדלק של מיקרוסופט". בגירסה אחרת של אותה בדיחה, מוסיפים: מדי פעם, כאשר היית מפעיל את המכונית, היא היתה מתפוצצת.

זו החשיבה התאגידית, והיא אינה תוצאה של רשע או תאוות בצע פרטיים. לפעמים נדמה לי שביל גייטס עצמו שבוי בקליפת מיקרוסופט שלו, ומנסה בכל מאודו לעשות את הדבר הנכון. אבל גישה תאגידית מולידה מכונית שיכולה להתפוצץ באותה מידה שתוכנה תאגידית יכולה להתפוצץ, בלי שהתאגיד יהיה אחראי למעשיו.

אם היתה באמת מכונית של מיקרוסופט, מן הסתם היינו צריכים לחתום על רשיון להפעלתה. ברשיון היה כתוב שאנו מודעים כי איננו קונים את המכונית ממיקרוסופט, אלא רק מקבלים זכות שימוש בה, וגם אם היא לא תיסע כלל, אין לנו קייס. זהו הסכם דרקוני, אבל חתמתם עליו באופן זה או אחר לפני שימוש

⁶ רק כדי שלא תחשבו שמוחי המעוות המציא את זה:

בכמעט כל תוכנת קוד סגור שיש לכם. אם תתנו לבן משפחה להשתמש בתוכנה שלכם – שקניתם בכספכם – זה כבר אינו חוקי על פי אותו הסכם, ואתם תהיו חשופים לתביעות כאלה, שעוד תצטערו שלא סחרתם בסמים במקום זה. החמרת חוקי הענישה של התאגידים נעשית במסווה של מלחמה בפירטים. זה רעיון ציני במיוחד, משום שהפירטים הראשונים היו תאגידים, פשוטו כמשמעו. התאגידים נוצרו על ידי המלכה ויקטוריה – צעירה בעייתית, חסרת נסיון, מדוכאת מבחינה מינית, ששמעה לעצת אחיתופל של תחמני החצר שלה – היא יצרה את המעמד המשפטי המיוחד של חברה בע"מ. המעמד הזה נוצר לאחר שמשקיעים שהשקיעו במסעות גילוי ימיים (דהיינו מסעות פירטים) חזרו לעיתים בחוסר כל ונאלצו, על פי החוק האנגלי הפיאודלי ללכת לבית האסורים עם משפחתם וטפם. על פי החוק החדש, יכלו המשקיעים להתאגד בחברה, וכך להקטין את הסיכון האישי. החברה הראשונה בע"מ היתה "חברת הודו המערבית". הניצול השיטתי של אפריקה ואסיה נולד שם. הקטנת האחריות האישית הולכת יד ביד עם ניצול הזולת.

דיוקנו של איש הקוד הבטוח כבעל מלאכה

תאגידים לא המציאו את הכסף ולא את המסחר. הם אינם אלא וריאציה אחת שלו – מודרנית וחולנית משהו, אבל לטעמי בלתי-מייצגת. מסחר (ובוודאי שחבירה לצורך עבודה ומסחר) נעשים גם בין בני אדם שיש להם ענין אמיתי וקשר רגשי למלאכתם. תנועת הקוד הפתוח היא נסיון לייצר, לצד התאגידים, תרבות כלכלית העובדת על פי חוקים אחרים. אלו הם חוקים שתאגידים אינם מבינים ואינם רוצים לאמץ. כך במאמר של ריצ'רד סטולמן. מעבר לדיון הפילוסופי, קל לראות פרופיל של מייסטר – בעל מקצוע מומחה, הגאה בעבודתו, נהנה ממנה, ומעונין באמת ובתמים להפיצה כך שתעזור לאנשים רבים ככל האפשר. כשסטולמן יבנה מכונית, היא לא רק תינתן לנו ללא רשיון מגביל. אני מנחש שהיא תהיה יציבה וחسכונית יותר. סטולמן יהא גאה במכונית שבנה, לא בכמה הרוויח ממנה. משהו דפוק בחברה שאינה גורמת למיליון סטולמנים לפרוח.

אין זו אישיות חריגה כל כך. בכולנו טמון גרעין של אישיות כזו, ורק בנו תלוי הדבר אם נטפח אותה ונחציץ אותה לתוך חיינו החברתיים. איזה כוחות פועלים בעד ונגד מהלך כזה? החברה התאגידית פועלת נגד כל גילוי של מוסריות. ערכי התאגיד מכחישים את חשיבות הערכים החברתיים של שיתוף ועזרה הדדית או

את עצם קיומם. אם אתם, הקורא או הקוראת, מזהה בתוכך ניצוץ שכזה, אלף כבאים ינסו לכבות אותו. גדולתה של תנועת הקוד הפתוח היא בכך שהצליחה לבסס מחדש כמה עקרונות מוסריים בתוך עולם העסקים. אין זה מקרה שאחת התוכנות המזהירות של עולם הקוד הפתוח היא תוכנה לניהול עבודה משותפת של צוות פיתוח. הם אוהבים לעבוד ביחד.

כמו סטולמן וטורבלדס, רבים מגדולי עולם התוכנה של ימינו הם משתפים מומחים יותר מאשר מתכנתים מומחים. שרת אפאצ'י (Apache) היא תוכנת קוד פתוח שנכתבה בהנהגת בריאן בלנדורף. כמו סטולמן וטורבלדס, בלנדורף לא יצר קוד אלא עזר לקשר בין מתכנתים ששיתפו קוד. זו הסיבה ששרת אפאצ'י הוא עד היום השרת הנפוץ ביותר באינטרנט. רוב הסיכויים שאתם משתמשים בו ברוב האתרים שאתם מבקרים בהם. בגלל אופן הפיתוח שלה, שמה הוא קיצור של "שרת העשוי טלאי על טלאי"⁷.

אני משתדל לסלוח לאנשי הקוד הפתוח על כך שהם, לחליפין, נאיבים ללא תקנה או חשדניים יתר על המידה. אנשים כטאטל בסרט "ברזיל" לא התפרסמו בגלל יכולות התקשורת הבין אישית שלהם. בכמה מאמרים בספר זה מכתירים הכותבים בני אדם לנביאים שאין לערער אחריהם, או מסמנים אותם כבוגדים. יש מהכותבים שלוקחים סיכונים יוצאי-דופן, ואחר כך נעלבים ומתאכזבים כשהעולם העיף להם סטירה כואבת⁸. מה שעומד מאחורי זה הוא כדלקמן: לאנשי הקוד הפתוח, כמו לכל יוצר, יש אופי שונה. למזלנו, יש לומר. ההמצאות הגדולות באמת מגיעות מאנשים בלתי שגרתיים כמו טסלה ואדיסון (מנוע חשמלי ונורת החשמל, בהתאמה) ולא מאנשים כמו ווסטינגהאוס. לרוע מזלנו, ועוד יותר לרוע מזלם, אנשי הקוד הפתוח חושבים שהעולם כולו כמוהם – שואף למצויינות, מסוגל למצויינות, אוהב חירות, משתוקק לדבג את תוכנותיו כבילוי המועדף שלו, להעלות צילומי אינתיפאדה לאינטרנט, ומתמצא גם בזה וגם בזה. זה לא כך – למזלנו.

תוכנות הקוד הפתוח קוראות תיגר על דרך המחשבה התאגידית ברגע חשוב מאוד. אך כדי שהיא תצליח במשימתה, היא צריכה פקידים. היא צריכה האלה לא אנשים שיחדירו את התוכנות שלה לבתי הספר ולגני ילדים. האנשים האלה לא

⁷ A patchy server – ראה www.apache.org

⁸ אני נזכר בהקשר זה בשפינוזה, האופטיקאי ומלטש העדשות ההי-טקי בהולנד של המאה השבע עשרה, שנקלע לצרות בגלל השקפתו הרוחנית המודרנית מדי.

נמצאים כיום באינדימדיה – אלא במשרד האוצר של ממשלת ישראל. אני מקווה שהם יצליחו להשאיר את הדלת פתוחה. כשהייתי בגן-ילדים, אהבתי לשיר את "הבה נגילה" הרבה יותר מאשר את שירי הפתיחה של קלטות וידאו, שלא לדבר על אות העליה של מערכת חלונות.

סאם: סליחה. תגיד, זה לא היה פשוט יותר אם היית עובד עבוד השירותים המרכזיים?

טאטל: לא יכול לסבול את ה... – אוה, אני רואה מה לא בסדר פה.

סאם: את קצב העבודה שלהם?

טאטל: את הניירת. (מחווה לפנס). קצת שמאלה, אם לא קשה לך, אדוני. זהו. כן, בשירותים המרכזיים יש יותר טפסים מאשר חתיכות צנרת – קרא את זה, מלא את זה, תן את ההוא. אתה יודע, גם אם מערכת החימום הישנה הזו שלך היתה עולה באש אסור היה לי לגעת בה בלי למלא טופס 27B/6. ניירת מחורבנת.

סאם: תראה, קצת ניירת זה דבר הכרחי.

טאטל: למה? אני נכנסתי לעסק הזה בגלל ההרפתקאה – לך לכל מקום, קח איתך רק מעט דברים, לך להיכנס שיש בעיות, הכנס וצא, אדון לעצמך. עכשיו הם מידרו את כל המדינה ואתה לא יכול לזוז בלי טופס. אני המוהיקני האחרון. אהה! (אוחז רכיב מפוחם) הנה הבעיה.

סאם: אתה יכול לתקן את זה?

טאטל: לא, אבל אני יכול להתקין מעקף.

סאם: יופי.

(פעמון הדלת מצלצל. טאטל שולף את האקדח שלו).

מתוך הסרט "ברזיל", טרי גיליאם